

การวิเคราะห์เสรีภาพเชิงปรัชญาและแนวทางประยุกต์ใช้เสรีภาพเพื่อสังคม

THE PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF FREEDOM AND ITS APPLICATION FOR SOCIETY

ไกรฤกษ์ ศิลาคม

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาจริยธรรมกับชีวิต

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

E-mail : s_krairoek@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่อง "เสรีภาพ" ในปรัชญาตะวันตก กล่าวคือปรัชญาสังคมและการเมือง และปรัชญาเอกซิสต์เทนเชียลลิสต์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ เอกสารคำสอนของนักปรัชญาสังคมและการเมือง และนักปรัชญาเอกซิสต์เทนเชียลลิสต์ รวมถึงทัศนะของนักคิดนักวิชาการยุคหลังที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าเสรีภาพคือการแสดงออกทางการกระทำ คำพูด หรือ ความคิดได้อย่างไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคภายใต้เงื่อนไข คือ 1. ไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น 2. ไม่ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น 3. เป็นการแสดงออกอย่างมีความรับผิดชอบและสร้างสรรค์การใช้เสรีภาพอย่างไม่ถูกต้องและผิดวัตถุประสงค์เป็นสาเหตุของความวุ่นวายในสังคมจะนั้น เพื่อความสงบสุขของสังคมไทยการใช้เสรีภาพในด้านต่างๆ ควรกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน โดยไม่ละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่นมีสำนึกของเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : เสรีภาพ ปรัชญา ปัญหาสังคม

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the concept of "Freedom" in western philosophy such as political and social philosophy and existentialism. This study is a qualitative research and examined numerous doctrines of political and social philosophers and existentialism philosophers and the related perspectives of scholars in modern age. The results show that freedom is expressed through actions, words or thinking without the obstacle, under the following conditions, namely, no violations on the freedom of others, causing no trouble to others, responsible and creative expressions. The use of incorrect freedom may lead to disturbance in society. Therefore, for the sake of peace and happiness in the Thai society, the uses of freedom should be clearly strict, based on human rights and responsibility to oneself, family, society and environment.

KEYWORDS : Freedom, Philosophy, Social problems

บทนำ

ก่อนเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ของประเทศไทย ปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนอย่างยิ่ง คือ ปรากฏการณ์เสรีภาพเบ่งบาน หรือ เรียกกันว่า **ยุคแห่งเสรีภาพ** ที่กล่าวเช่นนั้นก็เพราะว่า ขณะนี้กรุงเทพมหานครถูกล้อมวลชนเรียกกันว่า **เป็นเมืองหลวงแห่งการชุมนุม** เพราะมีการชุมนุมประท้วง และชุมนุมเรียกร้อง ตลอดถึงการชุมนุมขับไล่ อยู่หลายกลุ่ม กระจายกันอยู่ในจุดต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยอ้างว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพที่จะชุมนุมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือประท้วง เรียกร้องได้โดยสงบ และปราศจากอาวุธ แต่เมื่อเราย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่หลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน มีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาหลายเหตุการณ์เกิดขึ้น อาทิ การชุมนุมของกลุ่มการเมืองต่างๆ เสือเหลือง เสือแดง เสือหลากสี นอกจากนี้ยังมีการชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาเรื่องกฎหมายสัญชาติของกลุ่มคนไร้สัญชาติในภาคใต้ การชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลหาทางช่วยเหลือเรื่องราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ซึ่งมีทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด โดยในต่างจังหวัดมักจะใช้วิธีการปิดถนนสายสำคัญจนทำให้ผู้สัญจรใช้ถนนเดือดร้อน นอกจากเสรีภาพจะถูกนำมาใช้ในการแสดงออกทางการเมืองแล้ว คนในสังคมไทยยังอ้างเสรีภาพในการดำเนินชีวิต กล่าวคือ ตนเองมีความพอใจที่จะดำเนินชีวิตอย่างไรก็ได้ และเสรีภาพนี้ถูกแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมในการใช้ชีวิตหลายอย่างและเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาของสังคมอยู่ไม่น้อย ได้แก่ เสรีภาพทางเพศ หรือ เพศเสรี เสรีภาพในการเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง และจากหญิงเป็นชายได้, เสรีภาพในการแต่งกาย ของเหล่าดารานักศึกษา และการแต่งกายเข้ารับปริญญาโดยไม่สัมพันธ์กับคำนำหน้านามตนเอง

เสรีภาพในประเด็นต่อมาก็คือ เสรีภาพในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทุนนิยมเสรีของนักธุรกิจที่มีทุนจำนวนมากมีเสรีภาพที่จะลงทุนทำกิจการอะไรก็ได้ที่ไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งรวมไปถึงธุรกิจสุรา ยาสูบ และเครื่องเงินเมาทั้งหลาย

ประเด็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในวงวิชาการก็คือ เสรีภาพในทางวิชาการ (Academic Freedom) ที่จะศึกษาทดลอง ค้นคว้า วิจัย ในเรื่องอะไรก็ได้ รวมถึงที่เกี่ยวกับสัตว์ทดลอง และการโคลนนิ่ง (Cloning) มนุษย์

ปัญหาที่เกิดจากการใช้เสรีภาพในด้านต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นปัญหาที่จะสามารถแก้ไขได้ หากแต่เบื้องต้นนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับคำว่า เสรีภาพ ให้ชัดเจน การศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก

สิ่งที่เห็นว่าควรที่จะศึกษาในที่นี้คือ เสรีภาพคืออะไร มนุษย์มีเสรีภาพหรือไม่ หากมนุษย์มีเสรีภาพแล้ว เสรีภาพมีขอบเขตหรือไม่ อย่างไร เสรีภาพในทางปรัชญาอธิบายไว้ว่าอย่างไร เหมือนหรือต่างกับพฤติกรรมการใช้เสรีภาพของคนยุคปัจจุบัน เสรีภาพในทางปรัชญาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร โดยการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นหลักข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ เอกสารคำสอนของนักปรัชญาสังคมและการเมือง และนักปรัชญาเอกซิสต์เทินเชี่ยลลิสต์ รวมถึงทัศนะของนักคิดนักวิชาการยุคหลังที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของเสรีภาพ

คำว่า เสรีภาพ เป็นคำสมาสที่ประกอบด้วยคำว่า เสรี และ คำว่า ภาพ (ภาวะ) โดยคำว่า เสรี มีการอธิบายความหมายไว้หลายแบบ อาทิ

ในพจนานุกรมบาลี-ไทย ได้อธิบายว่า "เสน อุตตนา อิริตํ สิลมสุสชาติ เสรี แปลตามรูปศัพท์ว่า การดำเนินไปด้วยตน คือ ด้วยตนเองเป็นปกติของบุคคลนั้น เหตุฉะนั้นบุคคลนั้นนี้ชื่อว่ามีเสรี" (ประยูรทร์ หลงสมบุญ, 2519)

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540 ให้ความหมายของคำว่า เสรี ไว้ว่า "การที่ทำได้โดยไม่มีอุปสรรค มีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540)

ฉะนั้น คำว่า "เสรี" เมื่อนำมาสมาสกับคำว่า ภาวะ หรือ ภาพ จึงได้เป็น เสรีภาพ ซึ่งมีความหมายว่า ภาวะแห่งความมีเสรี และยังมีอีกคำหนึ่งซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันและมักใช้แทนกันกับคำว่า เสรีภาพ นั่นคือ คำว่า อิสระภาพ ซึ่งมีความหมายว่า ความที่จิตเป็นใหญ่ หลุดพ้นจากกิเลสและตัณหา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิมุตติ (deliverance) (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538)

ในพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า เสรีภาพ ว่า "หมายถึง อิสรภาพ ความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งมีหลายนัย คือ

1. สภาพที่บุคคลมีสิทธิที่จะทำการใดๆ ตามที่ตนปรารถนา โดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด ในการเขียน ในการนับถือศาสนา ในลัทธิการเมือง

2. สภาพที่เป็นอิสระจากสิ่งไม่พึงปรารถนา เช่น อิสระจากความอึดอัดขัดสน (freedom from want) เป็นอิสระจากโรคภัยไข้เจ็บ (freedom from disease)

3. สภาพที่พ้นจากอุปสรรคขัดขวางไม่ไห้บุคคลพัฒนาตนเองไปสู่ภาวะที่สมบูรณ์ของความเป็นมนุษย์ เช่น ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า เมื่อจิตหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาเข้าสู่ภาวะนิพพาน เสรีภาพตามนัยนี้ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า วิมุตติ หรือ ความหลุดพ้น (Liberation) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540)

จากความหมายของคำว่า เสรีภาพ ที่นักคิดและนักปรัชญาทั้งหลายให้ความหมายไว้แล้วข้างต้นนั้นพอจะประมวลออกมาได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เสรีภาพระดับสัญชาตญาณ หมายถึง การมีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ แต่ยังไม่ประกอบด้วยปัญญา เป็นเพียงการใช้เสรีภาพในสิทธิที่ตนมี จัดเป็นการใช้เสรีภาพในระดับเบื้องต้น

2. เสรีภาพระดับเหตุผล หมายถึง การมีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในขอบเขตที่จะไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นการใช้เสรีภาพที่ประกอบด้วยเหตุผล จัดเป็นการใช้เหตุผลในระดับกลาง

3. เสรีภาพระดับปัญญา หมายถึง เสรีภาพระดับสูงที่บุคคลจะไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของกิเลสตัณหาใดๆ เป็นเสรีภาพในทางศาสนาที่หมายเอาจิตใจของผู้ที่เข้าถึงภาวะสูงสุด เช่น ภาวะนิพพาน ซึ่งอรหัตตบุคคลจะมีจิตใจที่อิสระจากอำนาจของกิเลส ไม่ตกอยู่ในอำนาจของความอยาก มีเสรีภาพอย่างสูงสุดที่จะดำเนินชีวิตอย่างประกอบด้วยปัญญาอย่างสมบูรณ์

มนุษย์มีเสรีภาพหรือไม่

ลำดับต่อไปที่จะศึกษาก็คือ ในความเป็นจริงแล้ว มนุษย์มีเสรีภาพหรือไม่ โดยจะได้พิจารณาไปตามกรอบของประเภทของเสรีภาพ 2 ประเภทคือ เสรีภาพทางกาย และ

เสรีภาพทางใจ ดังนี้

1. เสรีภาพทางกาย

1.1 เสรีภาพทางร่างกาย (Physical Freedom)

ได้แก่ การไม่ถูกบีบคั้นจากการขาดแคลนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค มีสุขภาพที่ดี ในข้อนี้มนุษย์มีเสรีภาพจากสิ่งเหล่านี้หรือไม่ หากพิจารณาดูในระดับเบื้องต้น จะพบว่า การที่เราสามารถที่จะแสวงหาอาหาร มาบำบัดความหิว กระหาย หรือการที่เราสามารถแสวงหาเครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย มาบำบัดความหนาว ความร้อน และการที่เราสามารถแสวงหายารักษาโรคมาบำบัดโรคภัยไข้เจ็บให้มีสุขภาพที่ดี เป็นอิสระ หรือ เป็นเสรีภาพของเราที่มีสิทธิที่จะทำได้โดยอิสระ หรือ ทำให้เราเป็นอิสระจากปัญหาพื้นฐานเหล่านี้ ผู้วิจัยมองว่า อาจจะนับว่าเป็นเสรีภาพก็ได้ แต่เป็นเสรีภาพชั่วคราวเท่านั้น เพราะไม่มีมนุษย์และสัตว์ชนิดใดที่จะเป็นอิสระจากการถูกบีบคั้นทางกายได้ กล่าวคือ ความหิว กระหาย ความร้อน ความหนาว เป็นแต่เพียงว่าเราสามารถที่จะบำบัดให้บรรเทาลงไปเป็นขณะๆ เท่านั้น กล่าวเฉพาะเรื่องความหิวเท่านั้น มนุษย์ก็ต้องบำบัดอยู่ถึงวันละ 3 ครั้ง เป็นอย่างน้อย ฉะนั้น เมื่อมองในระดับสูงแล้ว **มนุษย์ไม่มีเสรีภาพทางร่างกายในข้อนี้อย่างแท้จริง**

1.2 เสรีภาพทางสังคม หรือ ความอิสระจากการถูกบีบคั้นทางสังคม (Social Freedom)

ได้แก่ การไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบทางสังคม ไม่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ไม่อยู่ท่ามกลางความรุนแรง การก่อการร้าย และภัยสงคราม ในข้อนี้เมื่อพิจารณาว่า เรามีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ตามที่เราปรารถนาหรือไม่ คำตอบก็คือ ไม่ได้ทุกอย่าง แต่เราสามารถที่จะทำอะไรก็ได้ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม และความสงบสุขของสังคมนั้นก็หมายความว่า เราไม่ได้มีเสรีภาพอย่างไร้ขีดจำกัด แต่เรามีขอบเขตของการใช้เสรีภาพ กล่าวคือ เรามีเสรีภาพภายใต้กรอบที่สังคมกำหนด หรือ จะเรียกว่า เราไม่มีเสรีภาพก็คงจะไม่ผิด เพราะเราจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎเกณฑ์ทางสังคม อยู่เสมอไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง นอกจากนั้นเสรีภาพอันถูกจำกัดขอบเขตของเรานั้นก็ยิ่งถูกจำกัดว่า ไม่ให้ละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่นอีกด้วย อย่างไรก็ตามแต่ละบุคคลก็จะได้รับความคุ้มครองเสรีภาพส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นจะมาละเมิดไม่ได้ด้วย ฉะนั้น เมื่อจะวิเคราะห์ว่า มนุษย์มีเสรีภาพทางสังคมหรือไม่ ก็จะพบว่า การที่เราอยู่ในประเทศที่มีเอกราช และมีความมั่นคง

ความมั่นคง ไม่มีภัยสงคราม และรัฐปกครองโดยระบอบเสรีนิยม ก็พอจะกล่าวในเบื้องต้นได้ว่า เรามีเสรีภาพจากการถูกบีบคั้นทางสังคมได้ แต่หากเสรีภาพ คือ การกระทำได้ตามปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวางแล้ว ก็อาจจะสรุปได้ว่า **เราไม่มีเสรีภาพอย่างไรขอบเขต แต่เรามีเสรีภาพโดยถูกจำกัดขอบเขต** คือ กฎหมายบ้านเมือง และกฎศีลธรรม ซึ่งก็คือ มีอุปสรรคขัดขวางการมีอุปสรรคขัดขวางก็คือ การไม่มีเสรีภาพนั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า เราไม่มีเสรีภาพในทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายเพิ่มเติม ถึงความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพทางกายกับความอิสระในทางใจต่อไป

2. เสรีภาพทางใจ ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะในความหมายระดับความมีอิสระในทางการคิด และการตัดสินใจเท่านั้น ประเด็นนี้เป็นปัญหาใหญ่ในทางอภิปรัชญา กล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับเจตจำนงเสรี ซึ่งสนใจในปัญหาเกี่ยวกับความมีอิสระในการตัดสินใจของมนุษย์ โดยตั้งคำถามว่า มนุษย์มีเสรีภาพหรืออิสระหรือไม่ สำหรับปัญหานี้ในทางปรัชญามีความเห็นเป็น 3 ทรรศนะ (ทองหล่อ วงศ์ธรรมา, 2549) คือ

2.1 ลัทธิเหตุวิสัย ในทัศนะที่หนึ่งนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์ไม่เคยเป็นตัวของตัวเอง โดยให้เหตุผลว่า หากเราพิจารณาดูสภาพของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจักรวาล ทุกสิ่งล้วนเป็นผลของอะไรบางอย่างที่เกิดก่อนหน้านี้ ไม่มีอะไรเกิดขึ้นมาลอยๆ โดยปราศจากสาเหตุ สภาพปัจจุบัน คือ ผลของสภาพในอดีต และสภาพปัจจุบันเป็นตัวกำหนดสภาพในอนาคต กลุ่มลัทธิเหตุวิสัยเชื่อว่า ไม่มีอะไรในจักรวาลมีอิสระ ไม่มีอะไรที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่มีอะไรที่สามารถกำหนดความเป็นไปได้ตนเอง และไม่มีสิ่งใดสามารถปฏิเสธแรงผลักดันจากสภาพภายนอกที่อยู่รอบตัวได้ โดยความเป็นไปที่เกิดกับมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 สิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ได้แก่ ความเป็นไปที่เกิดกับร่างกายของมนุษย์ จะตกอยู่ภายใต้ระบบจักรวาล หรือ ระบบเหตุวิสัย กล่าวคือ การเกิดขึ้นของสิ่งต่างๆ มิได้เกิดขึ้นลอยๆ แต่ต้องเกิดจากสาเหตุ เช่น เมื่อเกิดอาการปวดศีรษะ ย่อมจะต้องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง

2.1.2 การกระทำ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ ในการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์เรามักจะเข้าใจผิดว่าเป็นการตัดสินใจเลือกอย่างอิสระ ที่จะทำหรือไม่ทำอย่างใด

อย่างหนึ่ง กลุ่มเหตุวิสัยนิยมเชื่อว่าในความเป็นจริงแล้ว การตัดสินใจที่จะทำอะไรของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยใจคอของบุคคลนั้น รวมไปถึงธรรมเนียมและค่านิยมที่เขายึดถืออยู่ และค่านิยมเหล่านี้ก็ไม่ได้เกิดขึ้นมาเองอย่างอิสระ แต่เกิดขึ้นมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยพันธุกรรมจะมีอิทธิพลต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อนิสัยใจคอ และธรรมเนียมซึ่งสิ่งแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ระบบสังคม การปกครอง วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี การอบรมสั่งสอนของครอบครัว และโรงเรียน เป็นต้น มนุษย์ไม่ได้มีความเป็นตัวของตัวเอง เขาเป็นเพียงที่รวมของปัจจัย คือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

2.2 ลัทธิอิสรวิสัย ในทัศนะที่สองนี้เชื่อว่ามนุษย์มีอิสระ มีเสรีภาพ มีความเป็นตัวของตัวเองการกระทำ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ล้วนมาจากการตัดสินใจเลือกของมนุษย์ทั้งสิ้น คนทุกคนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะกระทำ หรือ ไม่กระทำการสิ่งใด โดยกลุ่มอิสรวิสัยให้เหตุผลว่า

2.2.1 ประสบการณ์บอกว่า เราอิสระ กล่าวคือ คนเรามีความรู้สึกเป็นอิสระของตัวเอง

2.2.2 งานสร้างสรรค์ด้านศิลปะและวิชาความรู้เกิดขึ้นได้เพราะมนุษย์เป็นอิสระ ศิลปะและวิชาการต่างๆ เหล่านี้จะมีไม่ได้ หากเราไม่มีอิสระทางความคิด

2.2.3 การยกย่องและตำหนิมีความหมายเพราะมนุษย์มีอิสระ หากมนุษย์ไม่มีอิสระ การเสียสละ ความมีน้ำใจ วีรบุรุษ คนซื่อสัตย์ก็ไม่มี ความหมายอะไร

2.2.4 ความสำนึกผิดถูกชั่วดีมีความหมายเพราะมนุษย์มีอิสระ หากมนุษย์ไม่มีอิสระแล้วการทำตามศีลธรรมและการทำผิดศีลธรรมก็ไม่มี ความหมาย

2.3 ลัทธิธรรมชาตินิยม ในทัศนะที่สามให้ความเห็นว่า มนุษย์เป็นไปได้ทั้ง 2 ทาง คือ ทั้งเป็นอิสระและไม่เป็นอิสระ กล่าวคือ ในระดับหนึ่งการกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดด้วยปัจจัยภายนอก ในกรณีนี้มนุษย์ไม่เป็นอิสระเพราะต้องเป็นไปตามสาเหตุภายนอกที่บังคับให้ต้องทำ หรือ ต้องเป็นเช่นนั้น แต่ในอีกระดับ มนุษย์เป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง มีการตัดสินใจเลือกและมีแผนการที่กำหนดไว้ในปัจจุบันเพื่อผลที่จะได้ในอนาคต และมนุษย์สามารถที่จะพัฒนาตัวเองไปได้เรื่อยๆ

เพราะมนุษย์มีอิสระ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแนวคิดที่ 3 คือ ธรรมชาตินิยม เพราะเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า บางครั้งเราก็ดอกอยู่ภายใต้การบังคับของเงื่อนไข หรือ ปัจจัยภายนอก แต่เราก็ไม่สามารถปฏิเสธได้อีกเช่นเดียวกันว่า ในบางครั้งเราก็มีอิสระที่จะเลือกทำในสิ่งที่เราต้องการได้ โดยไม่มีสิ่งอื่นมาบังคับการตัดสินใจของเรา เพราะฉะนั้น จึงสรุปว่า มนุษย์เรามีเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกได้ แต่ก็ยังมีขอบเขตจำกัดในบางสถานการณ์ที่เราถูกปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลเหนือกว่ามาบังคับให้ตัดสินใจเลือก

ขอบเขตเสรีภาพ

เมื่อได้สรุปว่า เรามีเสรีภาพได้ทั้งในทางกาย ทางสังคม และทางจิตใจ แต่ก็ยังมีขอบเขตจำกัด ปัญหาที่ควรพิจารณาต่อไป ขอบเขตจำกัดของเสรีภาพอยู่ที่ไหน โดยผู้วิจัยจะขอเสนอ มุมมองจากทัศนะ 2 ส่วน คือ เสรีภาพและขอบเขตของเสรีภาพ ในทัศนะของนักปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) และ เสรีภาพและขอบเขตของเสรีภาพในทัศนะของนักปรัชญาอัตถิภาวนิยม หรือ เอกซิสเทนเชียลลิสม์ (Existentialism) ดังต่อไปนี้

โดยสรุปหลักการเรื่องเสรีภาพในทางปรัชญาการเมืองนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มความคิดหลักๆ คือ ทัศนะแบบเสรีนิยม และทัศนะแบบสังคมนิยม มีข้อสรุปของทัศนะที่มีต่อเสรีภาพดังต่อไปนี้

1. ทัศนะแบบเสรีนิยม ถือว่าปัจเจกบุคคลสำคัญกว่ารัฐ รัฐที่ประชาชนเลือกเข้ามาหน้าที่ ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้ เสรีภาพยังถือเป็นจุดหมายหรืออุดมคติ เสรีภาพของบุคคลต้องได้รับการคุ้มครองตราบเท่าที่เขายังไม่ใช้เสรีภาพส่วนตัวนั้นไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. ทัศนะแบบสังคมนิยมมองว่า ประเทศ หรือ รัฐ สำคัญกว่าปัจเจกบุคคล ผลประโยชน์ของสังคมต้องมาก่อนปัจเจกบุคคล แม้จะต้องมีการละเมิดเสรีภาพของคนบางกลุ่มก็ตาม เป้าหมายหรืออุดมคติทางการเมืองอยู่ที่ ความยุติธรรม ไม่ใช่เสรีภาพ เสรีภาพของประชาชนต้องอยู่ในกรอบของอุดมคติแบบมาร์กซิสต์ หรือ พรรคคอมมิวนิสต์นั่นเอง

จะเห็นได้ว่า เสรีภาพทั้งในทัศนะแบบเสรีนิยม และทัศนะแบบสังคมนิยม ต่างก็เป็นเสรีภาพที่มีขอบเขตด้วยกันทั้งสิ้น

กล่าวคือ เสรีนิยมกำหนดกรอบของเสรีภาพอยู่ที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ส่วนสังคมนิยมกำหนดกรอบที่จะต้องไม่เกินเลยไปจากอุดมคติแบบคอมมิวนิสต์ หรือ มาร์กซิสต์ ที่เน้นความยุติธรรมทางสังคมเป็นหลัก

แนวคิดเรื่อง เสรีภาพ ในหลักปรัชญาอัตถิภาวนิยมนั้นมีแนวคิดของนักปรัชญาหลายท่าน โดยหลักๆ แล้วได้แก่ ซอเรน คีร์เคกอร์ด, เฟรดริก นิทเช่, มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ และ ฌอง ปอล ซาร์ท ซึ่งผู้วิจัยจะขออธิบายแนวคิดเรื่องเสรีภาพของนักปรัชญาดังกล่าวโดยภาพรวม ดังต่อไปนี้

ซอเรน คีร์เคกอร์ด (Soren Kierkegaard) มีแนวคิดว่า ปัจเจกชนมีเสรีภาพในการเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองมิใช่ให้คนอื่นเป็นผู้กำหนดตามวิถีของสังคม การเลือกกระทำของมนุษย์เป็นตัวสร้างวิถีชีวิตของตนเอง การตัดสินใจเลือกกระทำต้องมาจากภายในของคนๆ นั้น

มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) กล่าวว่า มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกอยู่ตลอดเวลาเพราะมนุษย์ไม่สามารถหยุดเคลื่อนตัวไปข้างหน้าได้ โดยเขาคิดว่า สารัตถะที่สำคัญของมนุษย์ (Dasein) คือ การที่ดาเซินทำให้ความเป็นไปได้ต่างๆ (possibility) ในชีวิตเป็นจริงและสมบูรณ์ขึ้นมา แต่ก็ได้หมายความว่า ทุกคนจะไม่มีชีวิตจำกัดในความเป็นไปได้ต่างๆ แต่มนุษย์ทุกคนก็จะเลือกความเป็นไปได้บางอย่าง โดยเฉพาะการเลือกและตัดสินใจที่สำคัญ คือ การที่จะมีชีวิตที่แท้จริง หรือ จะมีชีวิตที่ไม่แท้จริงนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การเลือกของมนุษย์ไม่ได้เป็นการเลือกออกมาจากความว่างเปล่า แต่การเลือกเหล่านี้ เป็นการเลือกของคนมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ดังนั้น **มนุษย์ที่แท้จริงจะมีชีวิตอยู่ด้วยการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่างๆ และให้ความหมายและคุณค่าแก่โลกด้วยตัวของเขาเอง**

ฌอง ปอล ซาร์ท (Jean-Paul Sartre) กล่าวว่า มนุษย์ถูกสาปให้มีเสรีภาพ (Man is condemned to be free) (Jean-Paul Sartre, 1948) และเสรีภาพของมนุษย์มีมาก่อนสารัตถะในมนุษย์ และทำให้เสรีภาพนั้นเป็นไปได้อื่นที่เราเรียกว่า เสรีภาพนั้นไม่สามารถแยกออกจากภาวะแห่งความเป็นจริงของมนุษย์ มนุษย์มิได้มีอยู่ก่อนเพื่อที่จะมีเสรีภาพในภายหลัง ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างความเป็นมนุษย์และการมีเสรีภาพของมนุษย์ (Jean-Paul Sartre, 1976)

จากทัศนคติที่มีต่อเสรีภาพจากนักปรัชญาการเมืองและนักปรัชญาอรรถิภาวนิยมที่แสดงมานั้น สามารถสรุปได้ว่า

1. เสรีภาพในทางปรัชญาการเมืองมีอยู่ 2 ทัศนะหลักๆ คือ ทัศนะแบบเสรีนิยม และทัศนะแบบสังคมนิยม โดยทัศนะแบบเสรีนิยมให้ความสำคัญแก่เสรีภาพของปัจเจกบุคคล แต่ก็ยังจำกัดขอบเขตอยู่การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน นอกจากนี้ยังสามารถทำได้โดยเสรีภายใต้กรอบของกฎหมาย ส่วนทัศนะแบบสังคมนิยมให้ความสำคัญแก่ความยุติธรรม ทางสังคมเป็นอันดับแรก ส่วนเสรีภาพเป็นเพียงทางผ่านไปสู่ความยุติธรรมเท่านั้น เสรีภาพสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบอุดมคติแบบมาร์กซิสต์

2. เสรีภาพในทางปรัชญาอรรถิภาวนิยมแม้จะมีความหลากหลาย แนวคิดของนักปรัชญาแต่โดยภาพรวมแล้ว นักปรัชญาอรรถิภาวนิยมแสดงให้เห็นว่าแก่นแท้ของมนุษย์ คือ เสรีภาพ เสรีภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด มนุษย์แต่ละคนมีอิสระที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิตของตัวเองได้โดยไม่ต้องทำตามคนอื่น ๆ หรือ สังคม เรามีเสรีภาพที่กระทำ พูด และคิดได้อย่างเสรี แต่เสรีภาพในทัศนะของปรัชญาอรรถิภาวนิยมเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากความรับผิดชอบ เสรีภาพของมนุษย์ย่อมมาพร้อมกับความรับผิดชอบเสมอ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น หรือสังคม และเสรีภาพที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบย่อมเป็นเสรีภาพในทางสร้างสรรค์ไม่ใช่ในทางทำลาย

การประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสังคม

จากปัญหาเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพด้านต่างๆ ของคนในสังคมดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาโดยหลักการของเสรีภาพ ทั้งในทางปรัชญาการเมือง และเสรีภาพในทางปรัชญาอรรถิภาวนิยมแล้วผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้เสรีภาพของคนในสังคมไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ดังจะได้อภิปรายต่อไปในรายละเอียดของแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. เสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง กับ เสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น

ในประเด็นแรกนี้เป็นประเด็นสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าวคือ การชุมนุมทางการเมืองซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาหลายปี และสะสมปัญหาความ

ขัดแย้งเรื่อยมา โดยประเด็นหลักๆ อยู่ที่ ผู้ชุมนุมอ้างเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อชุมนุม แต่การชุมนุมนั้นมักจะมีการปิดถนน หรือ ปิดล้อมสถานที่ราชการ และส่งผลกระทบต่อผู้ค้าขายที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น จนมีประชาชนบางกลุ่มเรียกร้องให้รัฐเข้ามาจัดการกับปัญหา และรัฐก็มีมาตรการเข้ามาจัดการตั้งแต่การเจรจา การใช้กฎหมายความมั่นคง จนถึงการสลายการชุมนุมแล้วปัญหาที่วนเวียนกลับมาเป็นเช่นเดิมอีก และมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมากจากปัญหานี้ จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการเสนอกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อควบคุมฝูงชนในการชุมนุมในอนาคต ท่ามกลางเสียงคัดค้านของฝ่ายค้านในรัฐสภา เพื่อความเข้าใจปัญหานี้ให้ชัดเจนผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

1.1 ประชาชนมีเสรีภาพที่จะชุมนุมหรือไม่ คำตอบก็คือ ประชาชนมีเสรีภาพที่จะแสดงซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง ได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

1.2 การแสดงออกของเสรีภาพด้วยการชุมนุมนี้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่นหรือไม่ คำตอบก็คือ เกิดผลกระทบหลายด้าน คือ

1.2.1 เสรีภาพในการใช้ถนน เพราะการชุมนุมมักจะมีขบวนรถและคนไปตามท้องถนน การปักหลักชุมนุมยึดเยื้อบนท้องถนน ทำให้ผู้สัญจรไปมาเกิดความไม่สะดวกและเกิดปัญหาแก่ผู้สัญจรในละแวกนั้น เพราะต้องมีการปิดเส้นทางบางเส้นทาง

1.2.2 เสรีภาพในการใช้ชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนย่านการชุมนุม ซึ่งเดือดร้อนทั้งในแง่ของการเดินทาง การดำรงชีวิตประจำวันในแง่ต่างๆ

1.2.3 เสรีภาพในการประกอบธุรกิจการค้าของบุคคล กล่าวคือ การประกอบธุรกิจการค้าของบุคคลในบริเวณที่มีการชุมนุมซึ่งต้องปิดร้านเพื่อความปลอดภัยและเป็นเหตุให้สูญเสียรายได้จากการค้าขาย

1.2.4 นอกจากการละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่นข้างต้นแล้ว ผู้นำทางการเมืองยังถูกละเมิดเสรีภาพด้วยการไปชุมนุมขบไล่ ขว้างปาสิ่งของ การทำร้ายร่างกาย และทรัพย์สิน ซึ่งประเด็นนี้จะไม่พิจารณาเพราะเป็นสิ่งที่ผิดอย่างชัดเจน

1.3 การชุมนุมในลักษณะข้างต้นดังกล่าว เป็นไปตามหลักการใช้เสรีภาพที่ถูกต้องหรือไม่ คำตอบก็คือ ไม่เป็นไปตามหลักการของเสรีภาพซึ่งในทางปรัชญาการเมืองมีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนว่า การใช้เสรีภาพต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และในทางปรัชญาอรรถิภาวนิยมก็แสดงว่า การใช้เสรีภาพต้องไม่เป็นการทำให้ผู้อื่นขาดเสรีภาพ และจะต้องกระทำในทางสร้างสรรค์และรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นการแสดงออกของเสรีภาพที่ละเมิดต่อเสรีภาพของผู้อื่นและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจึงเป็นการผิดหลักการของเสรีภาพอย่างชัดเจน

1.4 เพราะเหตุใดการชุมนุมจึงละเมิดต่อเสรีภาพของผู้อื่น ผู้ชุมนุมทำผิดหรือไม่ เมื่อพิจารณาดูให้ดีแล้วเราจะพบว่า ปัญหาไม่ได้เกิดจากผู้ชุมนุมเท่านั้น แต่เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วมีหลายปัจจัยดังนี้

1.4.1 รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดงออกทางการเมืองได้โดยมีเงื่อนไขว่า ต้องเป็นการชุมนุมที่สงบและปราศจากอาวุธ แต่ก็ไม่มีกฎหมายลูกใดที่กำหนดว่า การชุมนุมที่สงบมีขอบเขตแค่ไหน การชุมนุมที่ปราศจากอาวุธมีลักษณะอย่างไร การชุมนุมที่อยู่บนถนนอย่างยัดเยียดโดยไม่มีอาวุธใดๆ ก็ไม่ผิดรัฐธรรมนูญใช่หรือไม่ (แต่รัฐระบุว่าผิดกฎหมายจราจรและพยายามขอคืนพื้นที่) และการชุมนุมที่นำขบวนรถและไม่ว่าจำนวนมากมากองกันเป็นกำแพงเป็นการชุมนุมที่ปราศจากอาวุธหรือไม่ จะเห็นได้ว่าความไม่ชัดเจนของกฎหมายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการอ้างเสรีภาพโดยไม่มีขอบเขตจำกัดได้

1.4.2 การที่การชุมนุมส่งผลกระทบต่อเสรีภาพส่วนบุคคลและสังคม เนื่องมาจากผู้ชุมนุมไม่ได้มีสถานที่สำหรับแสดงออกทางการเมืองอย่างเป็นกิจลักษณะ ทำให้ผู้ชุมนุมต้องไปชุมนุมตามสถานที่ต่างๆ อย่างไม่มีระเบียบ อยากรจะไปที่ไหนก็ไปได้อย่างเสรี รวมไปถึงการไปยึดสถานที่ราชการ ย่านธุรกิจ และสนามบินเป็นตัวประกัน บีบบังคับให้รัฐทำตามข้อเรียกร้อง

1.4.3 การใช้เสรีภาพของผู้ชุมนุมผิดวัตถุประสงค์และหลักการของเสรีภาพ เพราะเสรีภาพตามหลักปรัชญาการเมืองและปรัชญาอรรถิภาวนิยมเป็นเสรีภาพที่จะต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ว่าจะโดยวัตถุประสงค์ใดก็ตาม เช่น ในการบุกยึดสนามบินของผู้ชุมนุมเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย

ทางธุรกิจกว่าแสนล้านบาท จนมีเสียงวิจารณ์อย่างหนัก และแกนนำได้ออกมาให้สัมภาษณ์ว่า การทำงานใหญ่มันก็ต้องกระทบกระเทือนผู้อื่นบ้างเป็นธรรมดา ซึ่งหากผู้ที่มีแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยย่อมไม่คิดเช่นนั้น แต่ความคิดดังกล่าวใกล้เคียงกับเสรีภาพในทัศนะแบบสังคมนิยมมากกว่า เพราะสังคมนิยมมีเป้าหมายที่ความเท่าเทียมกันในสังคมโดยอาจจะละเมิดเสรีภาพของคนบางกลุ่มในสังคม ดังนั้น การชุมนุมโดยอ้างเสรีภาพแล้วปิดถนน ยึดทำเนียบ ยึดสนามบิน ยึดย่านธุรกิจ มีกองกำลังมีอาวุธ จึงเป็นการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่นและขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างยิ่ง

1.4.4 การผิดวัตถุประสงค์ของการใช้เสรีภาพของประชาชนส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากประชาชนเห็นว่าเป็นอดีตที่ผ่านมาการชุมนุมไม่ว่าจะมีจำนวนมากน้อยแค่ไหนก็ไม่ค่อยจะมีผลต่อนักการเมือง จึงหันมาใช้วิธีการอื่นๆ กัดดันแทน คือ การยึดสถานที่ราชการ การยึดสนามบิน การยึดย่านธุรกิจสำคัญ ปิดถนน เพื่อเอาความเดือดร้อนจากการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่นเป็นตัวประกันกดดันรัฐบาลแทน

1.5 ปัญหานี้จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

1.5.1 ประเด็นแรกก่อนที่จะแก้ปัญหาใดๆ ควรกำหนดนิยามและขอบเขตของเสรีภาพให้ชัดเจน ว่าเสรีภาพคืออะไร และมีขอบเขตแค่ไหน

1.5.2 เมื่อได้กรอบที่ชัดเจนของเสรีภาพทั้งความหมายและขอบเขตแล้ว ก็ควรกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมายตั้งแต่รัฐธรรมนูญซึ่งให้ความหมายและขอบเขตของเสรีภาพและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดการแสดงเสรีภาพของประชาชน อย่างชัดเจนโดยไม่เป็นการปิดกั้นเสรีภาพของประชาชน ซึ่งในขณะนี้รัฐก็กำลังเสนอกฎหมายเข้าสู่รัฐสภาแล้ว แต่ก็ยังไม่อาจบอกได้ว่า เนื้อหาของกฎหมายจะจำกัดเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การมีกฎหมายมีผลดีกว่าไม่มีกฎหมาย เพราะอย่างน้อยยังมีการกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจนในการใช้เสรีภาพ แต่กฎหมายลูกก็ต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญด้วย

1.5.3 ส่งเสริมการศึกษาเรื่อง เสรีภาพ และการแสดงออกของการใช้เสรีภาพของประชาชนอย่างถูกต้องทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา

1.5.4 ควรมีสถานที่สำหรับใช้ในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจนว่าเป็นที่ใดบ้าง และลักษณะใดบ้างที่จะไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น

1.5.5 ในประเด็นเรื่องจริยธรรมของนักการเมืองควรมีการทบทวนเรื่องหลักเกณฑ์คัดเลือกและวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพราะนักการเมืองที่ถูกข่มขู่ขับไล่ด้วยข้อหาร้ายแรง ซึ่งก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ทันที จึงไม่มีเหตุผลที่จะไปขับไล่ผู้ข่มขู่ และไม่มีเหตุผลพอที่จะไปไล่่นักการเมือง อาทิกรณีการสลายการชุมนุมกลุ่ม นปช. แล้วมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก มีการร้องทุกข์กล่าวโทษนักการเมืองด้วยหลักฐานต่างๆ แต่สุดท้ายก็ต้องรอคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งไม่รู้อีกกี่ปีจึงจะรู้ผล ดังนั้นจริยธรรมของนักการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรต้องทบทวนและแก้ไข

2. เสรีภาพในทางเพศ หรือ เพศเสรี (Free sex) กับศีลธรรมของสังคม

ปัญหาเรื่องเพศเสรีเป็นปัญหาใหญ่ที่คุกคามสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ จนต่างประเทศที่รู้จักประเทศไทยในนามของแหล่งเที่ยวโสเภณีที่มีชื่อ แต่ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาเรื้อรังมานานในสังคม ปัญหาที่ผู้วิจัยมองว่า ควรจะให้ความสนใจในขณะนี้คือ ปัญหาเพศเสรีในกลุ่มวัยรุ่น ตลอดถึงในวัยผู้ใหญ่ โดยจะพิจารณาไปที่ละประเด็นดังนี้

2.1 ปัญหาเพศเสรีในวัยรุ่น จากสถิติที่กระทรวงสาธารณสุขออกมาเปิดเผยถึงจำนวนของคุณแม่วัยรุ่นที่มีอายุแค่หลักสิบที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ ตัวเลขของการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยเด็กที่มีตัวเลขลดลงไปเรื่อยๆ และการทำแท้งก็เกิดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยตามมา ในประเด็นคำถามที่ตามมาว่า เด็กวัยรุ่นมีเสรีภาพที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างเสรีหรือไม่ ก่อนที่จะตอบคำถามนี้ผู้วิจัยขอวิเคราะห์ถึงเสรีภาพด้านนี้ว่า

ประเด็นที่หนึ่ง วัยรุ่นมีเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ที่จะไม่เดือดร้อนผู้อื่น หากกล่าวเช่นนี้วัยรุ่นก็อาจจะอธิบายว่าทั้งชายและหญิงต่างยินยอมพร้อมใจกัน ไม่ได้บังคับ หรือทำให้เดือดร้อนเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ ประเด็นที่สอง วัยรุ่นมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำหรือไม่ คำตอบก็อาจจะมีส่วนคนรับผิดชอบต่อหากมีการตั้งครรภ์ บางคนก็ไม่รับผิดชอบต่อแล้วไปทำแท้ง

และหากไม่ท้องเพราะมีการป้องกันก็ไม่ต้องรับผิดชอบอะไรใหม่หรือไม่ ปัญหาสำหรับผู้วิจัยขอวิเคราะห์เป็นกรณีๆ ไปดังนี้

กรณีเสรีภาพส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างเสรีกับผู้หญิงหรือผู้ชายที่ตนเองพึงพอใจ ข้อนนี้เป็นสิ่งที่อ้างได้ แต่จะต้องหรือไม่ต้องพิจารณาในกรณีที่ตามมาคือ ความรับผิดชอบ วัยรุ่นสามารถรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองได้หรือไม่ ผู้วิจัยขอแยกพิจารณาเป็นกรณีดังนี้ หากมีเพศสัมพันธ์โดยมีการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ทั้งที่แอบลักลอบทำและการอยู่หอพักอยู่กินกันฉันสามีภรรยาของนิสิตนักศึกษา จะถือว่ามีความรับผิดชอบต่อตนเองได้หรือไม่ เมื่อยังต้องเรียนหนังสือ ยังต้องให้พ่อแม่ส่งค่าหอพัก ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ก็ยังถือว่ายังไม่สามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้

การมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปกครองหรือไม่ ในกรณีนี้ คงไม่มีบุคคลใดที่จะพอใจให้ลูกของตน โดยเฉพาะลูกสาวไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับใครที่ไม่ได้แต่งงาน ฉะนั้น การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น คือ ผู้ปกครอง หากมีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองอย่างแน่นอน เพราะตัวนักเรียนนักศึกษาเองไม่สามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้

หากมีการอ้างว่า การกระทำดังกล่าวไม่ได้ผิดอะไร และไม่ได้ทำให้ผู้ปกครองเดือดร้อน มีการป้องกันการตั้งครรภ์เป็นอย่างดี คำถามที่ตามมาคือ ถ้าเป็นสิ่งที่ตามและถูกต้องทำไมไม่กล้าเปิดเผยให้ผู้ปกครองทราบ ถ้าเปิดเผยให้สังคมภายนอกรู้ถึงความสัมพันธ์อันนี้แต่ทำไมถึงต้องปกปิดผู้ปกครอง หากเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่สิ่งผิดอะไร ก็ต้องเปิดเผยให้ผู้ปกครองทราบได้ การปกปิดก็แสดงว่าไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง

สรุปแล้ว ประการที่หนึ่ง การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น และประการที่สอง ผลที่ตามมาจากการตั้งครรภ์ หากเกิดขึ้นแล้วตนเองก็ไม่สามารถรับผิดชอบต่อได้ แต่เสรีภาพย่อมมาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อเสมอ เมื่อไม่สามารถรับผิดชอบต่อได้ ก็แสดงว่า ยังไม่ควรที่จะมีเสรีภาพอันนี้

2.2 ปัญหาเพศเสรีในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งก็อาจจะรวมไปถึงวัยรุ่นด้วย ปัญหาที่น่าจะมาพิจารณาคือ ค่านิยมสวิงกิ้งหรือการสับเปลี่ยนคู่นอนกัน ปัญหานี้หากจะอ้างเสรีภาพว่ามีความพอใจที่จะทำและทั้ง 2 คู่ยินยอมพร้อมใจกันก็คงไม่ผิดอะไร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ดังนี้

2.2.1 ผู้กระทำมีเสรีภาพที่จะกระทำได้หรือไม่ คำตอบก็คือ สามารถกระทำได้ แต่เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ต้องพิจารณาต่อไป

2.2.2 ผู้กระทำสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นหรือไม่ คำตอบก็คือ ผู้กระทำย่อมอ้างว่า ไม่เดือดร้อนใครต่างพอใจกันทั้งสองฝ่าย หากสังคมไม่ชอบก็เพียงแค่แสดงออกว่าไม่ชอบเท่านั้น ไม่มีสิทธิห้ามพวกเขา

2.2.3 การกระทำนี้มีผลต่อครอบครัวหรือไม่ คำตอบก็คือ มี เพราะโดยปกติภรรยาทุกคนย่อมจะไม่พอใจในการมีสามีหลายคน หากบังคับจิตใจก็เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ภรรยา เป็นการละเมิดสิทธิของภรรยา แต่หากภรรยาก็มีรสนิยมสวิงกิ้งเหมือนสามี ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่า เขามีความรับผิดชอบต่อครอบครัวหรือไม่ หากพ่อแม่นิยมไปแลกเปลี่ยนคู่นอนโดยที่ลูก ๆ รับรู้และอาจเลียนแบบในอนาคต ตลอดถึงพ่อแม่ของตนเองรับทราบจะเกิดความทุกข์และความเสื่อมเสียแก่วงศ์สกุล

2.2.4 การกระทำนี้มีผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ คำตอบก็คือ มีผลกระทบต่ออย่างแน่นอน และผลกระทบดังกล่าวก็คือ กระทบต่อหลักศีลธรรมของสังคม การกระทำดังกล่าวย่อมละเมิดต่อศีลธรรมในศาสนาอาทิ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ เป็นต้น เป็นเหตุให้การทำผิดศีลธรรมเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับผู้คนในสังคม ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ศีลธรรมข้ออื่น ๆ ก็อาจจะถูกละเมิดได้เช่นกัน นั่นก็หมายความว่า สังคมย่อมมีความวุ่นวายตามมาในอนาคต ผู้ที่กระทำควรใช้เสรีภาพโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อศีลธรรมและความสงบสุขของสังคมได้หรือไม่ แต่เสรีภาพย่อมมาพร้อมกับความรับผิดชอบ ฉะนั้น พฤติกรรมสวิงกิ้งจึงเป็นพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม จึงสรุปว่า เป็นเสรีภาพที่ไม่เหมาะสม หรือ ไม่ถูกต้อง

แพทริค เดฟลิน (Patric Devlin) มีความเห็นว่าการศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการดำรงไว้ซึ่งสังคมที่มีระเบียบ ทั้งนี้เพราะ ศีลธรรมย่อมเป็นสิ่งผูกพันที่มองไม่เห็นซึ่งทำหน้าที่ผู้ร้อย บังคับบุคคลให้อยู่ด้วยกันเป็นสังคมที่มีระเบียบ เอกภาพทางศีลธรรมดังกล่าวเป็นเป็นสายใยที่ร้อยต่อใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น การทำลายเพียงจุดใดจุดหนึ่งของมันย่อมทำให้เกิดความเสื่อมโทรมไปหมด การประพฤติทางเพศที่ผิดศีลธรรมจัดว่า เป็นการทำลายจุดหนึ่งของสายใยศีลธรรม

ด้วยเหตุนี้ สังคมหรือรัฐต้องมีสิทธิ์ที่จะออกกฎหมายเพื่อควบคุมการประพฤติทางเพศเพื่อพิทักษ์ศีลธรรมของสังคม จริงอยู่ที่การประพฤติผิดศีลธรรมทางเพศไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ๆ ในแง่ความเสียหายอย่างชัดเจนเหมือนกับการลักทรัพย์หรือฆาตกรรม แต่ก็เป็นสิ่งก่ออันตรายแก่บุคคลทางจิตใจ ดังนั้น เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับจิตใจและความรู้สึกของบุคคล จึงสมควรที่จะจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประพฤติผิดทางเพศ (ปานทิพย์ สุภานคร, 2548) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประพฤติผิดจริยธรรมทางเพศทั้งในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ เป็นการใช้เสรีภาพที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม จึงเป็นสิ่งที่มิได้เหตุผลเพียงพอที่จะควบคุมทั้งโดยรัฐ และโดยสังคม

3. เสรีภาพในการเปลี่ยนเพศ กับ การจัดการ

ในอดีตเราบอกว่า เราเลือกเกิดไม่ได้ ตลอดถึงเราเลือกเพศไม่ได้ ว่าจะเป็นผู้ชายหรือเป็นผู้หญิง ทำให้ผู้ที่มีร่างกายเป็นชายแต่นิยมชมชอบในความเป็นหญิง ที่เราเรียกกันว่า ทรานส์ หรือ ติ๊ด ก็ทำพฤติกรรมและแต่งกายเหมือนหญิง หรือหญิงที่นิยมในความเป็นชาย แต่งกายเป็นชายและชอบผู้ชายด้วยกัน ที่เราเรียกกันว่า ทอม แต่ปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าทำให้สามารถที่จะผ่าตัดแปลงเพศได้ทั้งแปลงจากชายไปเป็นหญิง และแปลงจากหญิงไปเป็นชายก็ได้ ปัญหาที่ตามมาก็คือ สังคมแสดงท่าทีต่อบุคคลกลุ่มนี้แตกต่างกันไป เช่น มีการกีดกันในการทำงาน และเกรงว่าจะเป็นการแบบอย่างแก่เยาวชนและสร้างค่านิยมที่ไม่ดี ทำให้เกิดคำถามตามมาอีกว่า บุคคลกลุ่มนี้มีเสรีภาพหรือไม่ ที่จะมีเพศอะไรก็ได้ตามต้องการ และหน่วยงานต่างมีสิทธิกีดกันบุคคลกลุ่มนี้หรือไม่

3.1 บุคคลกลุ่มนี้มีเสรีภาพที่ทำหรือไม่ คำตอบก็คือ สามารถทำได้

3.2 การแปลงเพศนี้มีผลกระทบต่อผู้อื่นเดือดร้อนหรือไม่ คำตอบก็คือ ไม่มี

3.3 การแปลงเพศส่งผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ คำตอบก็ยังไม่แน่ชัด เพราะไม่มีกฎหมายรองรับบุคคลกลุ่มนี้และไม่สามารถแก้ไขสรรพนามในบัตรประชาชนได้ และอาจมีปัญหาในแง่ของการติดตามจับกุมในกรณีเป็นคนร้าย นอกจากนี้ ถ้าหากจะพิจารณาว่า เป็นสาเหตุของค่านิยมการแปลงเพศของวัยรุ่นหรือไม่ ก็ไม่อาจจะโทษผู้ที่แปลงเพศได้ เพราะค่านิยม

อาจเกิดจากปัจจัยอื่นๆ เช่น สื่อ เป็นต้น

3.4 จากกรณีการแปลงเพศนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า ไม่ได้ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ส่วนผลกระทบต่อสังคมในแง่ของกฎหมาย และอาชญากรรมก็ไม่มีเหตุผลพอที่ใช้อ้างเพื่อห้ามเสรีภาพเหล่านี้ได้ เพราะรัฐสามารถแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เสรีภาพแก่บุคคลเพิ่มเติมในกรณีที่เสรีภาพนั้นไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นและสังคม และจะโทษว่าเป็นสาเหตุของค่านิยมที่ไม่ดีก็ไม่ถูกต้องนัก เพราะหากจัดว่าเป็นสิ่งที่ไม่เดือดร้อนตนเองและผู้อื่น ก็แสดงว่าไม่ใช่สิ่งที่ไม่ดีด้วย แต่เป็นทางเลือกของบุคคลที่อยากจะเปลี่ยนแปลงเพศของตัวเองเท่านั้น ซึ่งเป็นคนเพียงกลุ่มเดียวและเป็นคนส่วนน้อย ด้วยเหตุนี้การใช้เงื่อนไขทางเพศมากีดกันในเรื่องการทำงานจึงเป็นการละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคล ยกเว้นงานที่มีความต้องการเฉพาะ หรือ เหมาะกับเฉพาะบางเพศเท่านั้น ส่วนงานทั่วไปไม่มีสิทธิ์ละเมิดเสรีภาพนี้ได้

4. เสรีภาพในการแต่งกาย กับ ความเหมาะสมของสังคมไทย

ปัญหาต่อมาก็คือ เสรีภาพในการแต่งกาย ตั้งแต่การแต่งกายของนิสิตนักศึกษาและของบุคคลทั่วไป ซึ่งนิยมชมชอบการแต่งกายที่โป้ สั้น รัดรูป จนเครื่องแบบนิสิตนักศึกษาของไทยได้รับการโหวตจากต่างชาติว่า เป็นชุดเครื่องแบบที่เซ็กซี่ที่สุด จนคนไทยเริ่มรู้สึกที่ว่า เราควรจะดีใจหรือเสียใจกับผลโหวตอันนี้ มันเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจหรือเป็นสิ่งที่น่าละอายกันแน่ ข้อนี้ควรพิจารณาดังนี้

4.1 เป็นสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นหรือไม่ คำตอบคือ ไม่

4.2 สร้างผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ ในระดับสถาบันก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นการไม่เคารพต่อสถาบัน หรือสร้างความเสียหายให้แก่สถาบันการศึกษา แต่ถ้าอ้างว่าสถาบันไม่ได้ให้ความใส่ใจหรือสนใจจะบังคับควบคุมใดๆ เลย ต้องการให้คนมาเรียนมากๆ ได้เงินมากๆ ก็พอ ก็แสดงว่า สถาบันขาดความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะผลิตบัณฑิตที่มีความมียารยาทรู้กาลเทศะ อะไรควรอะไรไม่ควร รู้จักรับผิดชอบต่อสถาบันและสังคม และสถาบันการศึกษานั้นเองเป็นผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้สังคม ฉะนั้น สังคมควรมีสิทธิ์ที่จะควบคุมสถาบันการศึกษา และสถาบันการศึกษาคควรควบคุมเสรีภาพอันนี้ของ

นักศึกษาด้วย เพราะเพียงแค่ระเบียบวินัยเบื้องต้นด้านการแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเองยังไม่สามารถทำได้ ก็ย่อมไม่สามารถจะเชื่อถือระเบียบวินัยด้านอื่นๆ ได้ ฉะนั้น การกระทำที่ขาดความรับผิดชอบต่อสถาบันของนิสิตนักศึกษา และการปล่อยปละละเลยที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน จึงเป็นเสรีภาพที่ขาดความรับผิดชอบต่อ

4.3 ในกรณีการแต่งกายคนละเพศกับบัตรประชาชน ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรซึ่งกล่าวกันว่า เป็นการไม่แสดงความเคารพ และไม่สมควรนั้น ข้อนี้ควรพิจารณาว่า นิสิตนักศึกษา ย่อมรู้สึกภาคภูมิใจที่จะได้รับพระราชทานปริญญาบัตรและมีความเคารพต่อพระบรมวงศานุวงศ์ที่มาพระราชทานปริญญาบัตรอยู่แล้ว แต่ปัญหาคือ นิสิตนักศึกษาผู้นั้นได้เปลี่ยนแปลงตนเองทางกายภาพแล้ว คือ ทรงผม ใบหน้า สรีระร่างกาย ตลอดถึงอาจจะผ่าตัดแปลงเพศแล้ว และแต่งกายเป็นหญิงมาตลอด 4 ปี แต่เมื่อจะต้องเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรถูกบังคับให้ต้องแต่งกายตามบัตรประชาชนเท่านั้น เป็นการละเมิดเสรีภาพหรือไม่ ควรพิจารณาว่า เงื่อนไขเบื้องต้นติดอยู่ที่กฎหมาย หากรัฐไม่แก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อเสรีภาพส่วนบุคคลนี้แล้วก็จะเกิดปัญหาอื่น ๆ อีก หากรัฐให้บุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วเปลี่ยนคำนำหน้าเป็นนางสาว ได้แล้ว ก็จะไม่มีปัญหาเรื่องความขัดแย้ง ในด้านข้อกฎหมายและความเป็นจริงในทางปฏิบัติ เพราะถ้าบุคคลนั้นแต่งกายเรียบร้อย เหมาะสม ไม่พกพาอาวุธ หรือผิดระเบียบใดๆ ก็ไม่ควรจะละเมิดเสรีภาพทางเพศของเขา

5. เสรีภาพของสื่อ กับ ความมั่นคง

ประเด็นต่อมาคือ เสรีภาพของสื่อกับความมั่นคง ซึ่งเป็นประเด็นอยู่พอสมควรในทางการเมือง เพราะในช่วงเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร และเหตุการณ์การสลายการชุมนุมที่ราชประสงค์ โดย ศอฉ. นั้น สื่อถูกจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าว และความคิดเห็นทางการเมือง และในช่วงก่อนการสลายการชุมนุม สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรวมตัวกันอย่างมากก็คือ สื่อโทรทัศน์ สื่อเหลืองและสื่อแดงซึ่งมีเนื้อหาปลุกกระดมและโจมตีกันไปมาทางการเมือง และสุดท้ายได้นำไปสู่การชุมนุมใหญ่เพื่อแตกหักกับรัฐบาล คำถามที่ตามมาก็คือ สื่อควรมีเสรีภาพมากน้อยแค่ไหน และสื่อที่นำไปสู่ความรุนแรงได้ควรให้เสรีภาพหรือไม่

5.1 ประเด็นนี้เบื้องต้นควรพิจารณาก่อนว่า สื่อสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น หรือไม่ คำตอบก็คือ สื่อทั่วไปที่เสนอข่าวสารทั่วไป ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใคร และไม่เป็นภัยแก่ความมั่นคงด้วย ยกเว้นแต่สื่อนำเสนอเรื่องจริงที่อาจทำให้รัฐบาลเกิดปัญหา ซึ่งนั่นก็ไม่ใช่สิ่งผิดถ้าสื่อจะเสนอความจริงตรงไปตรงมา แต่ปัญหาอยู่ที่ผู้ที่ทำผิดแต่ต้องการปกปิดต่างหาก

5.2 สื่อทางการเมือง เช่น สถานีโทรทัศน์ของกลุ่มคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดงมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่ต่างจากรัฐได้หรือไม่ คำตอบก็คือ ได้ แล้วปัญหาอยู่ที่ไหน คำตอบก็คือ การปลุกระดมให้ผู้คนมาชุมนุมแสดงความคิดเห็นตามเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ แต่ก็นำฝูงชนไปสู่ความรุนแรง หรือก่อปัญหาให้กับสังคมส่วนรวม แล้วเราควรพิจารณาอย่างไร คำตอบก็คือ สื่อแสดงความคิดเห็นแตกต่างจากรัฐได้ แต่การใช้เสรีภาพของสื่อปลุกระดมผู้ชุมนุมมาแล้วสร้างความเดือดร้อนให้สังคม เป็นการใช้เสรีภาพที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังที่รัฐโดย ศอจ. ได้ปิดสถานีโทรทัศน์และวิทยุของกลุ่มคนเสื้อแดงไปเป็นจำนวนมากแล้ว โดยอ้างเหตุผลเรื่องความมั่นคง ก็เป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล แต่คำถามคือ ทำไมสถานีโทรทัศน์กลุ่มคนเสื้อเหลืองซึ่งดำเนินการลักษณะเดียวกันกับสถานีโทรทัศน์ของกลุ่มคนเสื้อแดง และปลุกระดมให้บุคคลออกมาต่อต้านรัฐและชุมนุมยึดเยื่อ และสร้างความเดือดร้อนให้สังคมอยู่จึงได้รับการคุ้มครองจากศาลหากใช้เหตุผลเดียวกันนี้

6. เสรีภาพในทางเศรษฐกิจ กับ ความรับผิดชอบต่อสังคม

เนื่องจากระบอบเสรีนิยมเปิดโอกาสให้ระบอบทุนนิยมเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ทำให้นายทุนประกอบธุรกิจจะไรก็ได้ และจะกอบโกยผลกำไรเท่าไรก็ได้ ถ้าธุรกิจนั้นไม่ผิดกฎหมาย ปัญหาก็คือ ธุรกิจบางอย่างไม่ผิดกฎหมาย แต่ผิดศีลธรรม อาทิ การค้าขายสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งทางสื่อว่า มีการรณรงค์ให้งดเหล้า แต่ก็โฆษณาขายเหล้า มีการรณรงค์ให้งดสูบบุหรี่ แต่ก็ยังขายบุหรี่ คำถามที่ตามมาก็คือ ธุรกิจเหล่านี้ควรจะให้มีการขายได้อย่างเสรีหรือไม่ ควรพิจารณา ดังนี้

6.1 เป็นธุรกิจที่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้ซื้อไปดื่มหรือไม่ คำตอบก็มีหลายแบบตั้งแต่เป็นสิ่งบั่นทอนสุขภาพ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการขับรถ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท เป็นสาเหตุของการกระทำอาชญากรรม เช่น การข่มขืน ถูกข่มขืน เป็นสาเหตุของโรคตับแข็ง โรคมะเร็ง เป็นสาเหตุของปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคม ฉะนั้น คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ธุรกิจที่ทำเงินมหาศาลในแต่ละปีจะไม่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม จึงเป็นการผิดเงื่อนไขแรกของเสรีภาพแล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาในเงื่อนไขอื่น ๆ

6.2 ความรับผิดชอบที่ธุรกิจพึงจะมีต่อสังคม คือ การไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและปัญหาสังคม ซึ่งรัฐควรควบคุมอย่างจริงจัง แทนการปล่อยให้ค้าขายอย่างร่ำรวยแล้วแบ่งกำไรนิดหน่อยมาซื้อผ้าห่มแจกประชาชนในฤดูหนาว แล้วอ้างว่า เป็นการรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว

7. เสรีภาพในทางวิชาการ กับจริยธรรมในวิชาชีพ

ประเด็นสุดท้ายที่จะนำมาพิจารณาในที่นี้ก็คือ เสรีภาพในทางวิชาการ (Academic freedom) โดยมีประเด็นสำคัญคือ การทดลองในมนุษย์ เนื่องจากการทดลองทางวิทยาศาสตร์มีความก้าวหน้าสามารถที่จะทดลองการโคลนมนุษย์แล้วเลี้ยงในหลอดทดลอง หรือ มดลูกเทียมได้ และผลปรากฏว่า เซลล์สามารถเจริญเติบโตได้เหมือนในมดลูกจริง แต่ก็ต้องยุติไปเพราะกฎหมายห้ามไว้ว่า ไม่สามารถทดลองได้เกิน 2 สัปดาห์ คำถามที่ตามมาก็คือ เป็นการปิดกั้นเสรีภาพทางวิชาการหรือไม่ ประเด็นนี้ควรพิจารณาดังนี้

7.1 การทดลองนี้สร้างความเดือดร้อนกับคนอื่นหรือไม่ เฉพาะการทดลองย่อมไม่สร้างความเดือดร้อนอะไร และอาจจะได้องค์ความรู้ใหม่ด้วย

7.2 การทดลองนี้มีผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมหรือไม่ คำตอบที่ตามมาคือ มีการกล่าวว่า หากปล่อยให้มีการโคลนมนุษย์ออกมาสำเร็จ อาจจะมีผลดีที่เราอาจจะได้บุคคลที่มีลักษณะพิเศษทางพันธุกรรมไว้บนโลกนี้ แต่ผลเสียที่จะเกิดตามมาคือ หากมีการโคลนมนุษย์อย่างเสรีจนมีคนที่มีลักษณะทางพันธุกรรมและหน้าตาเหมือนกันทุกอย่างจำนวนนับสิบนับร้อยคนแล้วเราจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติหรือไม่ ในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ว่าใครเป็นใคร ตลอดถึงหากมีการประกอบ

อาชญากรรมเกิดขึ้นโดยการปลอมตัวเป็นอีกบุคคลหนึ่ง ปัญหาจึงมีมากกว่าผลดี ผู้วิจัยเห็นว่า ผลเสียมีมากกว่าผลดี เสรีภาพนี้จึงสมควรได้รับการควบคุม และหากจะมีการอนุญาตก็ต้องเฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น

บทสรุป

จากการศึกษาความหมายและขอบเขตของคำว่า เสรีภาพ ทั้งในทางปรัชญาการเมืองและปรัชญาอัตถิภาวนิยม ทำให้เราได้นิยามและขอบเขตของคำว่า เสรีภาพ อย่างชัดเจนว่า เสรีภาพคือ การแสดงออกทางการกระทำ คำพูด หรือ ความคิดได้ อย่างไม่มีอะไรเป็นอุปสรรค ภายใต้เงื่อนไขคือ

1. ไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น
2. ไม่ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
3. เป็นการแสดงออกอย่างมีความรับผิดชอบ และ

สร้างสรรค์

ปัญหาในสังคมหลายอย่างเป็นการแสดงออกของ เสรีภาพที่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และเป็นการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ความเข้าใจที่มีต่อเสรีภาพถูกมองว่า เป็นการทำอะไรได้อย่างอิสระไร้ขอบเขต และรัฐในฐานะผู้ดูแลควบคุมความสงบเรียบร้อยของสังคมก็ปล่อยให้เสรีภาพถูกใช้ไปในทางที่ผิด และเกิดความเดือดร้อนแก่สังคม

เสรีภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรค่าแก่การป้องกัน รักษาไว้แก่ปัจเจกชน แต่ความสับสนวุ่นวายของสังคมก็อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้เสรีภาพอย่างไม่ถูกต้องและผิดวัตถุประสงค์ของปัจเจกชนเช่นกัน ฉะนั้น เพื่อความสงบสุขของสังคมไทย การใช้เสรีภาพในด้านต่างๆ ควรกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจน การปล่อยให้ละเลยต่อการใช้เสรีภาพที่ไม่ถูกต้องจะเป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายในสังคม การขาดความเข้าใจต่อการใช้เสรีภาพของประชาชนจะก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาว และความจริงจังของสังคมและรัฐที่จะสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมให้กับคนในสังคมโดยไม่ละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคล สร้างสำนึกของเสรีภาพพร้อมกับรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม ก็จะทำให้เกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนท่ามกลางเสรีภาพที่ถูกคุ้มครองโดยรัฐ ปัญหาสังคมทุกอย่างอาจแก้ไขได้ด้วยการใช้เสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบต่อคนในสังคม

บรรณานุกรม

กิริติ บุญเจือ. 2522. **ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)**.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ทองหล่อ วงศ์ธรรมา. 2549. **ปรัชญาทั่วไป**. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

นิพาดา เทวกุล, ม.ล. 2549. **ปรัชญาอัตถิภาวนิยม**

(Existentialism). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา

387432 ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประยูรท์ หลงสมบุญ. 2519. **พจนานุกรมบาลี-ไทย**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2520. **การศึกษาจริยศาสตร์สังคมใน**

พุทธศาสนาในเชิงวิจารณ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2538. **การสร้างสรรค**

ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด.

_____. 2538. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวล**

ธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พินิจ รัตนกุล. 2541. **ปรัชญาชีวิตของฌอง-ปอล ซาทร์**.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สามัญชน.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช. 2553. เอกสารการสอนชุดวิชา

ปรัชญาการเมือง หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2540. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**

พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.

_____. 2540. **พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย**.

กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

สมภาร พรหมทา. 2539. **ปรัชญาสังคมและการเมือง**. กรุงเทพฯ

: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Hobbes, Thomas. 1985. **Leviathan**. C.B. Macpherson.

Middlesex, England : Penguin Books.

Mao Tse-Tung. 1968. **Four Essays on Philosophy**. Peking

: Foreign Language Press.

Mill, John Stuart. 1985. **Utilitarianism, On Liberty, Essay**

on Bentham. London : Fontana Press.

P.A., Payutto. 1994. **Buddhist Solutions for the Twenty-First Century**. Bangkok : Buddhadhamma Foundation.

Sartre, Jean-Paul. 1948. **Existentialism and Humanism**. London : Eyre Methuen Ltd.

_____. 1976. **Being and Nothingness**. Northampton : John Dickens & Co. Ltd.

Wood, Allen. W. 1988. **Marx : Selections**. New York : Macmillan Publishing Company.

>> ไกรฤกษ์ ศีลาคม

จบการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ. /ปรัชญาและศาสนา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม. /ปรัชญาและศาสนา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นักธรรมชั้นโท จบหลักหลักสูตร
พระไตรปิฎกศึกษาเพื่อความเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ รุ่นที่ 1 สถาบันภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ : พุทธปรัชญาเถรวาท, พุทธปรัชญามหายาน, ปรัชญาทั่วไป
ประสบการณ์การทำงาน พ.ศ. 2552-2553 อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2554-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาจริยธรรมกับชีวิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี